

VIỆT NAM

Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Những người bảo vệ nhân quyền, nhà báo và người dân bị bắt giam vì các lý do chính trị, phải đối mặt với sự tra tấn và điều kiện giam giữ vô nhân đạo. Bằng cách áp dụng luật chống khủng bố, chính quyền đã tiến hành các vụ truy bắt và giam giữ tùy tiện đối với những nhà hoạt động và người Thượng ở tỉnh Đắk Lắk. Các quy định mới được ban hành đã trao cho lực lượng công an nhiều quyền hạn hơn để thắt chặt kiểm soát đối với các phương tiện truyền thông, cũng như dập tắt những tiếng nói bất đồng. Mức độ ô nhiễm cao vẫn tiếp diễn. Chính quyền tiếp tục áp dụng án tử hình, cùng với đó là các mối lo ngại về việc gia tăng đàn áp đối với không gian xã hội dân sự.

Bối cảnh

Việt Nam thay đổi bốn chủ tịch nước trong vòng một năm đã phản ánh sự bất ổn bên trong nội bộ Đảng Cộng sản. Một chiến dịch chống tham nhũng nhắm đồng thời vào các nhân vật chính trị cũng như doanh nhân có ảnh hưởng. Hồ sơ nhân quyền của Việt Nam đã được Liên Hiệp Quốc xem xét. Vào tháng Ba, chính quyền Việt Nam đã có những phản ứng dữ dội sau cuộc tấn công chết người vào hai đồn công an tại tỉnh Đắk Lắk xảy ra vào tháng Sáu năm 2023. Người Thượng bản địa tiếp tục phải đối mặt với sự đàn áp và phân biệt đối xử có hệ thống vốn đã kéo dài hàng thập kỷ, điều này bắt nguồn từ sự thiệt thòi do thiếu sự bảo vệ đối với quyền đất đai truyền thống và quyền tự do tôn giáo của họ, cũng như từ lịch sử phức tạp của vùng đất này.

Tra tấn và ngược đãi

Những người bảo vệ nhân quyền, nhà báo và nhà hoạt động đang bị giam giữ tiếp tục phải chịu sự tra tấn và ngược đãi dưới nhiều hình thức, bao gồm cả việc bị từ chối chăm sóc sức khỏe đầy đủ.

Vào tháng Mười, những người bảo vệ nhân quyền Trịnh Bá Tư và Bùi Văn Thuận bắt đầu tuyệt thực khi đang thụ án tù tám năm tại Trại giam số 6, tỉnh Nghệ An vì tội "tuyên truyền chống nhà nước". Trịnh Bá Tư, một người bảo vệ quyền đất đai, trước đây đã từng phản ánh về điều kiện nhà tù trong thời gian bị giam giữ. Mẹ và anh trai của ông cũng phải đối mặt với những điều kiện tương tự khi bị giam giữ tại các nhà tù khác nhau. Bùi Văn Thuận, một cựu nhà giáo người dân tộc Mường ở tỉnh Hòa Bình, từng phản đối các hành vi vi phạm nhân quyền cũng như lên tiếng về các vấn đề môi trường.

Sau 21 ngày, Trịnh Bá Tư và Bùi Văn Thuận đã ngừng tuyệt thực khi nhà chức trách đồng ý cải thiện điều kiện nhà tù, bao gồm mở "chuồng cọp" đang dùng để biệt giam các nhà hoạt động tại tỉnh Nghệ An. "Chuồng cọp" là một công cụ tra tấn được làm bằng những thanh sắt, với không gian chỉ rộng 1 mét (3,3 feet). Các tù nhân được cho là đã bị nhốt trong những chiếc lồng này trong nhiều tháng liền.

Các nhà báo

Vào tháng Mười một, gia đình của nhà báo Lê Hữu Minh Tuấn cho biết sức khỏe của ông đang bị suy giảm nhanh chóng, họ cũng lo sợ bệnh ung thư của ông không được điều trị. Lê Hữu Minh Tuấn là thành viên của Hội Nhà báo Độc lập Việt Nam (IJAVN), đang thụ án 11 năm tù vì tội làm, tàng trữ và phát tán thông tin "nhằm mục đích chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam", theo Điều 117 của Bộ luật Hình sự. Hai nhà báo khác từ IJAVN cũng đang bị giam giữ là Phạm Chí Dũng (án 15 năm) và Nguyễn Tường Thụy (án 11 năm), đều được báo cáo sức khỏe của họ bị suy giảm.

Vào tháng Mười, blogger và YouTuber Đường Văn Thái bị Tòa án Nhân dân Hà Nội tuyên án 12 năm tù với cáo buộc làm và phát tán thông tin nhằm chống lại Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Đường Văn Thái được cấp quy chế tị nạn tại Thái Lan vào năm 2019, đã mất tích tại Bangkok vào ngày 13 tháng Tư năm 2023. Trường hợp của Đường Văn Thái cho thấy các đặc vụ của chính quyền Việt Nam có thể đã tham gia vào việc bắt giữ và đưa ông về Việt Nam, theo lời khai của những nhân chứng và các bản ghi âm mà Ân xá Quốc tế thu thập được.

Quyền tự do biểu đạt

Vào tháng Chín, Việt Nam đã từ chối chấp nhận nhiều khuyến nghị liên quan đến quyền tự do biểu đạt do cơ chế UPR của Liên Hiệp Quốc đưa ra. Theo các số liệu của Ân xá Quốc tế, kể từ tháng Tư năm 2023, đã có ít nhất 45 nhà báo, người bảo vệ nhân quyền và công dân đã bị bắt giữ, thường là với những cáo buộc vô căn cứ. Tình hình của xã hội dân sự càng trở nên tồi tệ hơn trong bối cảnh môi trường chính trị bị thắt chặt. CIVICUS, một tổ chức phi chính phủ giám sát không gian dân sự toàn cầu, đã đánh giá tình trạng không gian dân sự ở Việt Nam là “bị đóng kín”, vào thứ hạng thấp nhất.

Giám sát kỹ thuật số

Vào ngày 9 tháng Mười một, chính phủ đã ban hành một nghị định nhắm vào các công ty truyền thông xã hội - bao gồm Facebook của Meta và Google của Alphabet, theo đó yêu cầu người dùng Việt Nam xác thực tài khoản bằng cách cung cấp số điện thoại di động hoặc số nhận dạng cá nhân. Nghị định này yêu cầu các công ty trên phải cung cấp thông tin chi tiết về người dùng Việt Nam cho Bộ Thông tin và Truyền thông, cũng như Bộ Công an, đồng thời phải xóa nội dung theo yêu cầu của bất kỳ Bộ nào.

Nghị định này tiếp tục thắt chặt kiểm soát đối với quyền tự do biểu đạt trực tuyến của Bộ Công an.

Quyền của Người Bản địa

Vào tháng Một, hơn 100 người Thượng liên quan đến vụ tấn công vào đồn công an năm 2023 đã bị kết án về các tội danh khủng bố. Liên Hiệp Quốc lên án việc sử dụng luật chống khủng bố chống lại người Thượng.

Vào tháng Tám, các Báo cáo viên Đặc biệt của Liên Hiệp Quốc đã cáo buộc chính phủ “kích động lực lượng dân phòng từ một nhóm dân tộc chiếm đa số truy lùng những nghi phạm được cho là người Thượng bản địa” sau vụ tấn công năm 2023. Vào ngày 8 tháng Ba, Bùm Byă, một trong những người bị bắt, đã chết sau khi bị tra tấn trong thời gian bị giam giữ. Hai người Thượng khác đã cho tổ chức Ân xá Quốc tế biết rằng sau vụ tấn công, họ bị chính quyền bắt giữ tùy tiện và tra tấn để buộc phải nhận tội.

Quyền được sống trong môi trường trong lành

Vào tháng Sáu, các đại diện của Liên Hiệp Quốc từ WHO, UNDP và UNICEF đã kêu gọi hành động mạnh mẽ hơn để giải quyết vấn đề ô nhiễm của Việt Nam. Động thái này diễn ra sau cuộc khảo sát thường niên của IQAir, được công bố vào tháng 3, cho thấy Việt Nam là quốc gia ô nhiễm thứ hai trong khu vực ASEAN, với chất lượng không khí tệ thứ 22 trên toàn cầu. Theo Ember, một nhóm nghiên cứu năng lượng toàn cầu, 42% điện của Việt Nam đến từ các nguồn không phải nhiên liệu hóa thạch, cao hơn mức trung bình toàn cầu là 39%. Tuy nhiên,

việc nhập khẩu và sử dụng than, cũng như khí thải từ loại nhiên liệu này đều tăng lên mức kỷ lục.

Đặng Đình Bách, nhà hoạt động môi trường đang bị giam giữ, đã bắt đầu cuộc tuyệt thực thứ ba vào đầu năm nay. Ông Đặng Đình Bách là một người tiên phong của phong trào chống biến đổi khí hậu tại Việt Nam, ông đã tìm kiếm một sự chuyển đổi công bằng từ nhiên liệu hóa thạch. Đặng Đình Bách đã phản đối các điều kiện giam giữ của mình, nơi được Liên Hiệp Quốc mô tả vào tháng Hai là "tồi tệ". Khi bị bắt vào ngày 24 tháng Sáu năm 2021, ông đã bị kết án năm năm tù vì tội "trốn thuế" và bị giam tại khu nhà tù đang giam giữ các nhà hoạt động tại tỉnh Nghệ An. Nhóm Công tác của Liên Hiệp Quốc về Giam giữ Tùy tiện đã coi việc giam giữ Đặng Đình Bách là tùy tiện.

Án tử hình

Chính phủ không có tiến bộ đáng kể nào trong việc chấm dứt sử dụng án tử hình, bao gồm cả đối với các tội phạm kinh tế và tội liên quan đến ma túy. Việc sử dụng án tử hình vẫn được giữ bí mật.

Vào tháng Tư, bà Trương Mỹ Lan, một doanh nhân nổi tiếng và là chủ tịch của tập đoàn bất động sản Vạn Thịnh Phát đã bị kết án tử hình vì tội gian lận và biến thủ hàng tỷ đô la từ Ngân hàng Thương mại Cổ phần Sài Gòn. Bà có thể tránh được án tử hình nếu đồng ý trả lại một số tài sản đã biến thủ. Vụ án của bà Trương Mỹ Lan được coi là vụ việc có tính chất nghiêm trọng nhất trong chiến dịch chống tham nhũng "Đốt Lò".